

Notatka

z posiedzenia sejmowej Komisji Zdrowia w dniu 30 września 2021 r.

Porządek obrad sejmowej Komisji Zdrowia obejmował **rozpatrzenie przedstawionego przez Prezesa Rady Ministrów dokumentu: Sprawozdanie dotyczące przestrzegania praw pacjenta na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej obejmujące okres od dnia 1 stycznia 2020 r. do dnia 31 grudnia 2020 r. (druk nr 1521)**

Informację przedstawił Rzecznik Praw Pacjenta **Bartłomiej Chmielowiec**.

Ministra Zdrowia reprezentował **Maciej Miłkowski – Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Zdrowia**.

RPP wskazał, że w 2020 r.:

- 1) Liczba wszystkich prowadzonych spraw, odnotowanych sygnałów oraz zgłoszeń kierowanych do Rzecznika wyniosła 135 625.

Najwięcej zgłoszeń kierowanych do RPP dotyczyło POZ (29%). Wcześniej najwięcej zgłoszeń dotyczyło leczenia w szpitalu.

W odniesieniu do:

- **POZ** – zarzuty dotyczyły przede wszystkim problemu kontaktu z przychodnią, braku wolnych miejsc w dniu zgłoszenia, kwestii teleporady (m.in. wyznaczania z góry teleporady zamiast wizyty, jakości teleporady), oraz zastrzeżenia dotyczące leczenia, jakości świadczeń zdrowotnych i skierowania na badania diagnostyczne;

- **AOS** – zarzuty dotyczyły m.in. utrudnionego kontaktu z rejestracją, czasu oczekiwania na świadczenie, kwestii realizacji konsultacji osobistej i wyznaczania w jej miejsce teleporady;

- **Leczenia w szpitalu** – zarzuty dotyczyły odwoływania zabiegów planowych, kwalifikacji do leczenia szpitalnego, funkcjonowania SOR, regulacji dot. odwiedzin pacjenta i kwestii ostatniego pożegnania się z pacjentem.

- 2) RPP podjął **7200 interwencji** w placówkach.

- 3) Do Rzecznika wpłynęło **12 204 nowych wniosków pacjentów** (co stanowi 90% wzrost w stosunku do roku 2019).

- 4) RPP wytoczył lub przyłączył się do **74 postępowań cywilnych**.

- 5) Zostało wszczętych **138 postępowań w sprawach praktyk naruszających zbiorowe prawa pacjentów**, w tym 79 postępowań było związanych z naruszeniem praw pacjenta w związku z epidemią SARS-CoV-2.

Następnie **pytania zadawali Posłowie**. Padły m.in. następujące pytania i stwierdzenia:

- Poseł Andrzej Sośnierz zapytał, dlaczego RPP zwracał się w sprawie dostępności świadczeń zdrowotnych do starostów i dyrektorów szpitali zamiast do NFZ, który ma narzędzia do poprawienia sytuacji. Stwierdził też, że przedstawiono objawy, a trzeba przedstawiać przyczyny zjawisk.

- Poseł Zdzisław Wolski skrytykował to, że NFZ nie premiował placówek, które przyjmowały pacjentów osobiście.
- Posłanka Anna Kwiecień stwierdziła, że teleporada była wybawieniem, zarówno dla pacjentów jak i dla lekarzy, którzy mieli prawo obawiać się o swoje zdrowie. A społeczeństwo zgodziło się na zaszczepienie medyków w pierwszej kolejności. Zwróciła uwagę, że problemem pozostaje to, że przychodnie są nadal zamknięte, podczas gdy teleporada powinna być marginalnym elementem w świadczeniach zdrowotnych, szczególnie w POZ. To trzeba zmienić radykalnie, bo nie ma już zrozumienia ze strony pacjentów. Odniosła się też do kwestii dostępu do osób chorych w szpitalu, stwierdzając, że ogromnym błędem było to, że rodzina nie miała żadnego dostępu do chorego i że należy wprowadzić odpowiednie mechanizmy, żeby w przypadku kolejnych fal epidemii nie robić takich twierdzeń ze szpitali (przepisy są zbyt restrykcyjne).
- Posłanka Monika Wielichowska zwróciła uwagę na problem nieinformowania rodziny pacjenta (np. seniora, czy osoby przewlekle chorej) na temat jego wypisu ze szpitala, albo informowania o tym już po fakcie.
- Posłanka Józefa Szczurek-Żelazko powiedziała, że jest wiele sygnałów, że POZ nie działa tak jak powinno. Zapytała ile było skarg zasadnych i jak RPP reagował w takich sytuacjach.
- Poseł Marek Rutka zapytał RPP o liczbę skarg na odmowę zabiegu terminacji ciąży i czy ta liczba wzrosła po wyroku TK.
- Poseł Jerzy Hardie-Douglas powiedział, że POZ w wielu miejscach działa dobrze. A tam gdzie działa źle, to NFZ powinno się przyłożyć do zmiany tej sytuacji.
- Poseł Riad Haidar zwrócił uwagę na problem w pediatrii dotyczący tego, że często dziecko czeka aż 7 dni na poradę lekarską.
- Poseł Bolesław Piecha zapytał o naruszenia zbiorowych praw pacjenta. Stwierdził, że pewne rzeczy powtarzają się od lat, i zapytał, czy RPP podjął jakieś działania w takiej podstawowej kwestii, jak **pobieranie dodatkowych opłat „dezynfekcyjnych” do usług stomatologicznych realizowanych w ramach NFZ**, czy to się zdarza nadal i jakie są tego konsekwencje, oraz to co wynika z dzisiejszych czasów, tj. po pierwsze - leczenie różnymi niesprawdzonymi metodami co ma miejsce w związku z COVID-19 – czy to ma miejsce jeszcze w jednostkach ochrony zdrowia?, a po drugie – kwestia różnych obostrzeń, które wprowadziły szpitale. Czy RPP zamierza wykorzystać, to co jest w jego kompetencjach, a mianowicie występowanie do właściwych organów z wnioskami o podjęcie inicjatywy legislacyjnej, oraz przedkładanie Radzie Ministrów projektów aktów prawnych dotyczących ochrony praw pacjenta.

Rzecznik Praw Pacjenta odpowiadając na powyższe pytania, powiedział, że wzrost liczby skarg wynika z trudnej sytuacji w systemie ochrony zdrowia w 2020 r. oraz małej świadomości pacjentów na temat praw pacjenta. Wiele placówek było nieprzygotowanych do przejścia na rejestrację telefoniczną. **Teleporadę** uważa za dobre rozwiązanie, które powinno zostać, ale powinno zostać zracjonalizowane. To pacjent powinien decydować o formie porady. Rejestracja powinna zaprosić chorego na wizytę, jeżeli z rozmowy wynika, że jest zagrożenie dla jego zdrowia i życia. Skontrolowano 1100 przychodni m.in. w zakresie teleporady, w 293 stwierdzono uchybienia. Zastrzeżenia przekazano do NFZ.

274 przypadki dotyczyły najmłodszych, którzy nie mieli możliwości skorzystania z porady w dniu zgłoszenia.

Stwierdzono takie **naruszenia zbiorowych praw pacjenta**, jak: w odniesieniu do POZ - brak możliwości kontaktu, brak rejestracji elektronicznej lub osobistej, długi czas oczekiwania na teleporadę, brak wizyt osobistych, brak możliwości złożenia deklaracji, brak opieki nad pacjentem zakażonym w DPS-ach, brak możliwości uzyskania świadczenia dla pacjentów spoza rejonu w nagłych przypadkach; po drugie – kwestie związane z odwiedzinami pacjentów.

Odnosnie sytuacji, w której **szpitale się zamykały całkowicie** powiedział, że art. 5 ustawy o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta umożliwia ograniczenia prawa pacjenta w sytuacji zagrożenia epidemicznego, ale ten przepis mówi o ograniczeniu a nie całkowitym pozbawieniu danego prawa.

RPP prowadził postępowania dotyczące m.in.:

- **porodów rodzinnych**, w związku z separacją nowo narodzonych dzieci od matki bez względu na wynik testu na koronawirus - „dla zasady”, wymogu w niektórych szpitalach porodu w maseczce przez cały czas porodu,
- **pobierania opłat od pacjentów za środki ochrony osobistej** przez placówki stomatologiczne,
- **braku zapewnienia przez szpitale reżimu sanitarnego** w zw. z COVID-19.

Odnosnie **odwiedzin chorego** powiedział, że w 2020 r. wspólnie z Prezesem Urzędu Ochrony Danych Osobowych przekazali do szpitali wytyczne dotyczące informowania rodziny o stanie zdrowia pacjenta na odległość.

Co do wytycznych dotyczących odwiedzin to były one bardzo różne w szpitalach. 6 września 2021 r. zostały wydane rekomendacje MZ i GIS dotyczące organizacji odwiedzin pacjentów przebywających w szpitalach w okresie pandemii.

Odnosnie **informowania rodziny o wypisie pacjenta**, powiedział, że jeżeli pacjent jest ubezwłasnowolniony to zgodnie z przepisami placówka powinna zawiadomić rodzinę. A w przypadku osób nieubezwłasnowolnionych (np. przy wypisie seniorów) placówka powinna zachować czujność i upewnić się czy pacjent jest świadomy swoich czynów. RPP zaproponował zmiany legislacyjne w projekcie ustawy o jakości i bezpieczeństwie pacjenta, które skierował do MZ i zostały one zaaprobowane (m.in. żeby na opasce identyfikacyjnej było imię i nazwisko pacjenta, oraz żeby informować rodzinę przy wypisie seniora).

Odnosnie **skarg na odmowę zabiegu terminacji ciąży**, to szczegółowych informacji udzieli na piśmie. RPP otrzymał kilkanaście sygnałów w okresie zaraz po orzeczeniu TK zanim pojawiło się uzasadnienie do wyroku i w tym okresie były placówki, które zanim pojawiło się uzasadnienie już zaczęły stosować wyrok i bezpodstawnie odmawiały zabiegu. Wówczas RPP podejmował działania, sytuacja prawna zmieniła się po opublikowaniu uzasadnienia wyroku 27.01.2021 r.

Komisja Zdrowia przyjęła do wiadomości informację przedstawioną przez Rzecznika Praw Pacjenta i przyjęła Sprawozdanie.

Notatkę sporządziła:

Wioletta Witkowska

Zespół Radców Prawnych